

Cel tematyczny 1. Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji oraz jego priorytety inwestycyjne (EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	(Polska Wschodnia)	Demarkacja Uwagi/Komentarze
<p>Priorytet 1.1. (EFRR) wzmocnienie infrastruktury B+R (...) i możliwości rozwoju sektora B+I oraz promowanie centrów kompetencji, w szczególności tych o znaczeniu europejskim</p>	<p>Wsparcie infrastruktury sfery B+R oraz badań w jednostkach naukowych wynikające ze specjalizacji krajowych i regionalnych</p> <p>1) wsparcie strategicznej infrastruktury badawczej w jednostkach naukowych (zgodnie ze strategią krajowej inteligentnej specjalizacji). 2) wsparcie wspólnych interdyscyplinarnych projektów badawczych w celu ich sieciowania i konsolidacji podmiotów realizujących badania, w tym wsparcie regionalnych agend badawczych 3) finansowanie badań naukowych realizowanych przez jednostki naukowe zgodnie ze strategiami inteligentnej specjalizacji krajowej lub regionalnej. 4) wsparcie powstawania międzynarodowych agend badawczych w Polsce. 5) wsparcie ochrony własności przemysłowej w ośrodkach badawczych w wyniku przeprowadzonych prac B+R – jako komponent projektów realizowanych w ramach PO Inteligentny Rozwój, brak osobnego działania tego rodzaju. 6) rozwój kadry sektora B+R (współpraca badawcza polskich uczelni z najlepszymi europejskimi ośrodkami naukowymi, wsparcie zatrudnienia wybitnych zagranicznych uczonych, krajowe i zagraniczne stypendia naukowe, granty badawcze na projekty B+R) 7) tworzenie i rozwój obiektów popularyzujących naukę i innowacje w społeczeństwie – jako komponent w ramach większego projektu dot. rozwoju infrastruktury B+R.</p> <p>W ramach PO IR zakłada się finansowanie infrastruktury ICT w jednostkach naukowych tylko wówczas, gdy infrastruktura ta jest niezbędna do efektywnej realizacji projektu badawczego</p>	<p>Wsparcie infrastruktury sfery B+R w jednostkach naukowych wynikające z regionalnych specjalizacji</p> <p>1) wsparcie infrastruktury badawczej w jednostkach naukowych (uzgodnionej w trakcie negocjacji KT i zgodnie ze strategią regionalnej inteligentnej specjalizacji). 2) tworzenie i rozwój instytucji popularyzujących naukę i innowacje wśród mieszkańców regionu. 3) finansowanie badań naukowych realizowanych przez jednostki naukowe zgodnie ze strategiami inteligentnej specjalizacji regionalnej. 4) wsparcie wspólnych interdyscyplinarnych projektów badawczych, w tym wsparcie regionalnych agend badawczych 5) wsparcie rozwoju kadry B+R w powiązaniu z inteligentnymi specjalizacjami regionalnymi, jako komponent wsparcia realizowanego projektu innowacyjnego (cross-financing).</p>	<p>Brak działań</p>	<p>1. Przesunięcie typu proj. Nr 2 (tzw. małe koperniki) dot. instytucji popularyzujących naukę i innowacje do PI 10.4. Powyższe podejście ze względu na charakter bardziej edukacyjny niż badawczy tego typu inwestycji.</p> <p>2. Typ projektu nr 3 i 4 z poziomu R wydaje się, iż powinien być realizowany na poziomie K, ze względu na znikomy udział tego typu projektów w perspektywie 2007-2013 na poziomie R. Ponadto na poziomie krajowym zostanie zapewnione wsparcie dla projektów wynikających z regionalnych inteligentnych specjalizacji.</p> <p>3. Realizacja projektów nr 5 poz. R w ramach 10.2 oraz rozszerzenie realizacji 10.2 na poziom R. Typ projektu nr 5 nie może być realizowany na poziomie R w ramach cross-financingu (ze względu na dwufunduszowość RPO).</p>

<p>Priorytet 1.2. (EFRR) promowanie inwestycji przedsiębiorstw w B+I, rozwój powiązań między przedsiębiorstwami, centrami B+R i szkołami wyższymi (...), wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w dziedzinie kluczowych technologii (...)</p>	<p>Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw (MŚP i duże firmy), wspieranie działalności B+R przedsiębiorstw, rozwój powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami i innymi uczestnikami systemu innowacji; wsparcie systemowe dla IOB</p> <p>1) stworzenie lub rozwój istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego, służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw 2) wsparcie prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa 3) wsparcie projektów przedsiębiorstw o wysokim potencjale innowacyjnym, uwzględniających wydatki na wdrożenie wyników prac B+R. 4) wsparcie projektów od pomysłu do przemysłu - realizacja projektu innowacyjnego od fazy badań, przez prace rozwojowe, aż po wytworzenie linii demonstracyjnej i wdrożenie w działalności gospodarczej, będące efektem wcześniejszych komponentów. 5) wsparcie przedsiębiorstw, konsorcjów jednostek naukowych i przedsiębiorstw w przygotowaniu do udziału w programach Horyzont 2020, COSME. 6) wsparcie dla przedsiębiorstw na uzyskanie ochrony własności przemysłowej poza granicami RP w trybie międzynarodowym.</p> <p>W PO IR planowane jest wprowadzenie preferencji dla wsparcia projektów realizowanych przez aktorów (przedsiębiorstw, konsorcjów naukowo-przemysłowych, IOB) krajowych klastrów kluczowych we wszystkich instrumentach PO IR. Wsparcie koordynatorów klastrów w ramach działań realizowanych na rzecz IOB.</p>	<p>Wzrost innowacyjności przedsiębiorstw - rozwój infrastruktury B+R oraz prace badawczo-rozwojowe w przedsiębiorstwach, służące realizacji regionalnych strategii inteligentnej specjalizacji, wdrożenie dostępnych wyników prac B+R/technologii; wsparcie IOB.</p> <p>1) stworzenie lub rozwój istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego, służącego działalności innowacyjnej przedsiębiorstw 2) wsparcie prac B+R przez przedsiębiorstwa umożliwiających w szczególności realizację regionalnych inteligentnych specjalizacji (w tym dofinansowanie uzyskania poza granicami RP ochrony własności przemysłowej w trybie krajowym, regionalnym i międzynarodowym, jako wydatek kwalifikowalny projektu) 3) wsparcie wdrożenia własnych lub zakupionych wyników badań naukowych/technologii oraz praw do własności intelektualnej, w tym patentów, licencji, know-how lub innej nieopatentowanej wiedzy technicznej związanej z wdrażanym produktem lub usługą (możliwość zastosowania instrumentu „bon na innovatione” - w odniesieniu do projektów o małej skali).</p>	<p><u>Wsparcie na rzecz przedsiębiorstw w zakresie działalności B+R+I</u></p> <p>1. kompleksowe wsparcie wdrażania innowacji, w tym:</p> <p>a) wymagające przeprowadzenia prac B+R;</p> <p>b) stworzenie lub rozwój istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego, służącego działalności innowacyjnej</p> <p>2. Działalność kompleksowa w obszarze B+R inicjatyw o charakterze ponadregionalnym tj. działalność badawczo-rozwojowa, mająca na celu przygotowanie prototypu (komponent badawczy) i wdrożenie wyników prac B+R do systemu produkcji (komponent wdrożeniowy)</p> <p>Beneficjenci: przedsiębiorstwa, jak i ich konsorcja oraz ponadregionalne inicjatywy.</p>	<p>Trwają ustalenia co do demarkacji kwotowej pomiędzy RPO/ PO IR/ PO PW.</p>
	<p>Profesjonalizacja usług Instytucji Otoczenia Biznesu dla inteligentnego rozwoju w powiązaniu z inteligentnymi specjalizacjami</p> <p>1) świadczenie profesjonalnych usług proinnowacyjnych przez IOB na rzecz przedsiębiorstw, 2) w ograniczonym zakresie rozwój niezbędnej infrastruktury wybranych typów IOB, np. parków naukowo-technologicznych, centrów transferu</p>	<p>Wsparcie usług innowacyjnych IOB, zgodnych z RSI oraz w ograniczonym zakresie rozwój niezbędnej infrastruktury</p>	<p>Profesjonalizacja usług Instytucji Otoczenia Biznesu:</p> <p>1. Integracja i wdrażanie sieci współpracy, ponadregionalnych sieci konsolidujących i integrujących istniejącą infrastrukturę badawczo-rozwojową i innowacyjną ośrodków innowacji. 2. Dostosowanie usług istniejących ośrodków innowacji</p>	<p>W zakresie IOB ustalono, że podział między poziomem krajowym a regionalnym będzie przebiegał w oparciu o typ świadczonych usług, tj. wysoce specjalistyczne proinnowacyjne usługi na poziomie POIR, pozostałe usługi proinnowacyjne i podstawowe na poziomie RPO. Wykluczenie stanowi 11 ośrodków PL Wschodniej. Do wypracowania standardy działalności IOB z PARP.</p>

	technologii, inkubatorów technologicznych.		(parków wspartych w ramach PO RPW 20107-2013) w zakresie działalności proinnowacyjnej. W ramach PO PW wsparcie zostanie skierowane do 11 ośrodków innowacji, które zostały sfinansowane w ramach PO RPW 2007-2013	
--	--	--	--	--

Cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych (EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	Demarkacja Uwagi/Komentarze
Priorytet 2.1. (EFRR) poszerzanie dostępu do sieci szerokopasmowych, rozwój sieci o wysokiej przepustowości i wspieranie przyjęcia nowych technologii i sieci w gospodarce cyfrowej	1) budowa, rozbudowa, przebudowa sieci dostępowych NGN/NGA (czyli o minimalnej przepływności na poziomie abonenta 30 Mb/s) 2) budowa, rozbudowa, przebudowa sieci dostępowych na poziomie podstawowym możliwa na obszarach wiejskich i oddalonych/słabo zaludnionych 3) budowa, rozbudowa przebudowa sieci szkieletowych i dystrybucyjnych (w technologii umożliwiającej przyłączenie sieci dostępowej w technologii NGA).	Brak działań	Kwestia bezsporna
Priorytet 2.2. (EFRR) rozwój produktów i usług opartych na TIK, handlu elektronicznego oraz zwiększanie zapotrzebowania na TIK	1) Projekty systemowe zarządzane przez jednostkę administracji centralnej (działania mające na celu ułatwienie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze TIK, w tym w szczególności w zakresie e-handlu i świadczenia e-usług). 2) Projekty dotyczące upowszechniania wiedzy TIK (np. kampanie medialne o zasięgu krajowym)	Wsparcie dla przedsiębiorców (głównie MŚP, w tym m.in. producentów rolno-spożywczych) w zakresie rozwoju produktów i usług opartych na TIK, sprzedaży produktów i usług w Internecie (handel elektroniczny), tworzenia i udostępniania usług elektronicznych odpowiadających ich potrzebom, wprowadzania procesów modernizacyjnych, w tym m.in.: 1) zakup sprzętu i oprogramowania umożliwiający wprowadzenie nowej e-usługi 2) wdrożenie wirtualnego systemu obsługi działalności MŚP 3) rozwój działalności on-line poprzez wdrożenie systemu zarządzania sprzedażą i usługami 4) zakup licencji na oprogramowanie 5) wdrożenie nowoczesnych rozwiązań informatycznych w organizacji i zarządzaniu przedsiębiorstwem 6) uruchomienie portalu multimedialnego 7) stworzenie portalu pracowniczego do zarządzania zasobami personalnymi on-line, 8) kompleksowe wsparcie szkoleniowe w zakresie	Przeniesienie typu projektu nr 8 z poziomu R do CT 8, PI 8.9, poziom R.

		handlu elektronicznego	
<p>Priorytet 2.3. (EFRR)</p> <p>wzmacnianie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych dla e-administracji, e-learningu, e-integracji, e-kultury i e-zdrowia</p>	<p>Projekty zarządzane przez jednostkę administracji rządowej (projekty administracji zespolonej i niezespolonej będą mogły uzyskać wsparcie na poziomie krajowym wyłącznie w sytuacji, w której projekt będzie miał zasięg krajowy.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych szczebla centralnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla obywateli, w tym m.in. projektów z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-sądów, e-edukacji, e-kultury, e-zamówień publicznych, systemów informacji przestrzennej 2) wsparcie e-integracji osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym 3) wsparcie digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla centralnego, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów (w tym wsparcie projektów informatycznych sektora kultury i nauki) 4) rozwój infrastruktury informatycznej, w tym aplikacji i systemów bazodanowych, służących poprawie efektywności zarządzania oraz upowszechnianiu komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych (np. podpis elektroniczny, elektroniczny obieg dokumentów itp.), a także rozwój infrastruktury informatycznej w ramach integrowania zasobów i organizacji centrów usług wspólnych 	<p>Projekty zarządzane przez jednostkę administracji samorządowej. Projekty administracji rządowej zespolonej i niezespolonej będą mogły uzyskać wsparcie w ramach RPO wyłącznie w sytuacji, w której projekt nie będzie miał zasięgu krajowego.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wsparcie rozwoju elektronicznych usług publicznych szczebla regionalnego/lokalnego oraz zwiększenie do nich dostępu dla obywateli, w tym m.in. projektów z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury, systemów informacji przestrzennej 2) wsparcie digitalizacji zasobów kulturowych, naukowych i edukacyjnych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do tych zasobów 3) rozwój infrastruktury informatycznej, w tym aplikacji i systemów bazodanowych, służących poprawie efektywności zarządzania oraz upowszechnianiu komunikacji elektronicznej w instytucjach publicznych (np. podpis elektroniczny, elektroniczny obieg dokumentów itp.). 	<p>Kwestia bezsporna</p>

Cel tematyczny 3. Podnoszenie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	(Polska Wschodnia)	Demarkacja Uwagi/Komentarze
Priorytet 3.1. (EFRR) promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwanie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz wspieranie tworzenia nowych firm	1) wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału na innowacje (venture capital, seed capital, private equity, anioły biznesu).	Wsparcie <u>tworzenia</u> MŚP (w tym producentów rolno-spożywczych): 1) rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz ośrodków wspierających przedsiębiorczość akademicką 2) wsparcie przedsiębiorstwa na rozpoczęcie działalności gospodarczej 3) tworzenie nowej i rozwój istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego (w tym na obszarach powojaskowych, poprzemysłowych, pokolejowych i popegerowskich): uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych, uzbrojenie terenów inwestycyjnych w media, budowa lub modernizacja układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego, kampanie promocyjne.	Brak działań	Kwestia bezsporna
Priorytet 3.2. (EFRR) opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu internacjonalizacji	Projekty pilotażowe i systemowe w zakresie: 1) promocja polskiej gospodarki zagranicą np. w postaci promocji polskich specjalności eksportowych, branżowe programy promocji (np. w obszarach związanych z inteligentną specjalizacją), 2) promocja internacjonalizacji działalności polskich firm – pilotaże, rozwiązania/projekty systemowe 3) projekt systemowy w zakresie wsparcia rozwoju współpracy międzynarodowej przedsiębiorstw	Projekty konkursowe dla przedsiębiorstw w zakresie (powiązane z rozwiązaniami systemowymi organizowanymi na poziomie krajowym): 1) wsparcie działalności przedsiębiorstw nastawionych na wzrost eksportu i zdobywanie nowych rynków zbytu; 2) wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw (w tym producentów rolno-spożywczych) 3) promocja przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych (w tym m.in. branż rolnospożywczej) 4) promocja gospodarcza i turystyczna regionu (w wymiarze zarówno krajowym jak i międzynarodowym)	Projekty systemowe i konkursowe w zakresie internacjonalizacji: 1. Wsparcie internacjonalizacji działalności MŚP poprzez kompleksowe indywidualne doradztwo (projekt systemowy) 2. Promocja proeksportowa i proinwestycyjna (udział w międzynarodowych targach branżowych i w zagranicznych misjach wyjazdowych oraz przyjazdowych) 3. Internacjonalizacja klastrów w zakresie B+R+I	Wsparcie działań przewidzianych w PO PW nie będą realizowane w ramach 5 RPO Polski Wschodniej. W pozostałych 11 województwach realizacja w ramach RPO.
Priorytet 3.3. (EFRR) wspieranie tworzenia i rozszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie	Brak działań	Wsparcie <u>rozwoju</u> istniejących firm – projekty zwiększające aktywność inwestycyjną MŚP oraz skutkujące zwiększeniem zatrudnienia i trwałym rozwojem firmy, w szczególności na obszarach wiejskich i obszarach o najniższym poziomie	1. Wsparcie rozwoju istniejących ponadregionalnych klastrów mających na celu realizację wspólnych przedsięwzięć produktowych i	Kwestia bezsporna

rozwoju produktów i usług		<p>rozwoju gospodarczego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozbudowa przedsiębiorstwa prowadząca do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług (w tym turystycznych), 2) działania mające na celu dokonywanie zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmianę w sposobie świadczenia usług, skutkujące wprowadzeniem na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług przy jednoczesnym zwiększeniu zatrudnienia, 3) inwestycje w nowoczesne maszyny i sprzęt produkcyjny, 4) rozwój klastrów regionalnych i lokalnych. <p>Wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału zewnętrznego poprzez rozwój instrumentów finansowych (fundusze pożyczkowe i poręczeniowe).</p>	<p>usługowych (nie związanych z działalnością B+R tzw. non R&D innovation)), w tym mających na celu generowanie nowych miejsc pracy.</p> <p>2. Wsparcie sieciowych przedsięwzięć związanych z tworzeniem i rozwojem kompleksowych produktów turystycznych o znaczeniu co najmniej ponadregionalnym, w tym generujących nowe miejsca pracy w sektorze MŚP.</p>	
Priorytet 3.4. (EFRR) wspieranie zdolności MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji	<p>Projekty o charakterze <u>systemowym i pilotażowym</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wsparcie o charakterze systemowym związane z koordynacją Instytucji Otoczenia Biznesu (w tym klastrów), monitorowaniem popytu na usługi IOB, przygotowaniem koncepcji i standardów realizacji usług (w tym testowanie nowych rodzajów usług) 2) promocja współpracy nauki i biznesu, kształtowanie postaw innowacyjnych w przedsiębiorstwach oraz promocja innowacyjności jako źródła konkurencyjności gospodarki, w tym nowych form innowacji (np. open innovation). 	<p>Większość działań w zakresie wzmocnienia instytucji otoczenia biznesu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) usługi doradcze i szkoleniowe dla podmiotów zarządzających parkami przemysłowymi, inkubatorami przedsiębiorczości i innymi instytucjami o podobnym charakterze . 2) projekty doradcze i szkoleniowe zwiększające zdolność MŚP i Grup Producentów Rolnych (GPR) do budowania oraz wzrostu przewagi konkurencyjnej na rynku 3) sieciowanie IOB w ramach Regionalnych Systemów Innowacji 	Brak działań	Kwestia bezsporna

Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach (FS, EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy		Poziom regionalny	(Polska Wschodnia)	Demarkacja Uwagi/Komentarze
	FS	EFRR			
Priorytet 4.1. (FS/EFRR) promowanie produkcji i dystrybucji odnawialnych źródeł energii	<p>1). wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z podłączeniem źródła do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej – podział w oparciu o moc instalowanej elektrowni/jednostki</p> <p>Proponowany podział mocy :</p> <ul style="list-style-type: none"> - en. wodna (pow. 2 MWe), - en. wiatru (pow. 10 MWe), (ograniczenie mocy dotyczy wniosku mogącego obejmować więcej niż jedną farmę) - en. słoneczna (pow. 1 MWe), - en. geotermalna (pow. 2 MWth), - en. biogazu (pow. 1 MWe), (ograniczenie mocy dotyczy wniosku mogącego obejmować więcej niż jedną instalację) - en. biomasy (pow. 5 MWth). 	Brak działań	<p>1) wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej – podział w oparciu o moc instalowanej elektrowni/jednostki</p> <p>Proponowany podział mocy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - en. wodna (do 2 MWe), - en. wiatru (do 10 MWe), - en. słoneczna (do 1MWe), - en. geotermalna (do 2 MWth), - en. biogazu (do 1 MWe), - en. biomasy (do 5 MWth). 	Brak działań	Kwestia bezsporna
	Brak działań	Brak działań	2) efektywna dystrybucja ciepła z OZE (m.in. pompy ciepła, geotermia, kotłownie)		
	Brak działań	Brak działań	3) budowa instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw		
	Brak działań	Brak działań	4) budowa/modernizacja zakładów do produkcji urządzeń OZE		
	<p>2) Budowa oraz modernizacja sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego</p> <p>Podział: projekty realizowane przez OSP (operator systemu przesyłowego)</p>		<p>5) Budowa oraz modernizacja sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego</p> <p>Podział: projekty realizowane przez OSD (operator systemu dystrybucyjnego)</p>		

<p>Priorytet 4.2. (FS/EFRR) promowanie efektywności energetycznej i użycia OZE w przedsiębiorstwach</p>	<p>Wsparcie dużych przedsiębiorstw</p> <p>1) efektywność energetyczna w dużych przedsiębiorstwach (zmniejszenie strat energii, ciepła, wody)</p>	Brak działań	<p>Wsparcie MŚP</p> <p>1) efektywność energetyczna MŚP (zmniejszenie strat energii, ciepła, wody)</p>	Brak działań	Kwestia bezsporna
	<p>2) Audyty energetyczne (przemysłowe) – Duże przedsiębiorstwa</p>	Brak działań	<p>2) Audyty energetyczne (przemysłowe) - MŚP</p>		
	<p>3) Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla przedsiębiorców (duże i MŚP) w zakresie efektywności energetycznego i OZE</p>	Brak działań	Brak działań		
<p>Priorytet 4.3. (FS/EFRR) wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym</p>	<p>1) Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkaniowych (części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych) wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie związanym m.in. z:</p> <p>a) ociepleniem obiektu, b) wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, c) przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, d) instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, e) instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE</p> <p>Podział: powyżej 10 mln PLN kosztów kwalifikowanych</p>	Brak działań	<p>1) Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkaniowych (części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych) wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie związanym m.in. z:</p> <p>a) ociepleniem obiektu, b) wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, c) przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, d) instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, e) instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE</p> <p>Podział: do 10 mln PLN kosztów kwalifikowanych</p>	Brak działań	Kwestia bezsporna
	<p>2) Audyty energetyczne dla sektora publicznego</p>	Brak działań	<p>2) Audyty energetyczne dla sektora mieszkaniowego</p>		
	<p>3) Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego i mieszkaniowego w zakresie efektywności energetycznego i</p>	Brak działań	Brak działań		

	OZE				
Priorytet 4.4. (FS/EFRR) rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji na średnich i niskich poziomach napięcia	1) Inteligentny system pomiarowy 2) budowa lub przebudowa w kierunku inteligentnych sieci dystrybucyjnych średnich i niskich napięć dla rozwoju OZE mająca na celu ograniczenie strat sieciowych, w tym wymiana transformatorów 3) kompleksowe pilotażowe projekty wdrażające inteligentne rozwiązania na danym obszarze mające na celu optymalizację wykorzystania energii wytworzonej z OZE	Brak działań	Brak działań	Brak działań	Kwestia bezsporna
Priorytet 4.5. (FS/EFRR) promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich typów obszarów, w szczególności na obszarach miejskich, w tym wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego oraz podejmowania odpowiednich działań adaptacyjnych i mitygujących	Wsparcie dla miast i ich obszarów funkcjonalnych wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej. Na poziomie krajowym wsparcie mogą uzyskać: 1) sieci ciepłownicze i chłodnicze wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej. W przypadku miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych projekty wynikać będą z Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (mających formułę planów gospodarki niskoemisyjnej) - wsparcie w miastach wojewódzkich - projekty pozakonkursowe, wsparcie w pozostałych miastach w trybie konkursowym. 2) zrównoważona mobilność miejska/ekologiczny transport - budowa, przebudowa infrastruktury transportu publicznego (sieci szynowych, trolejbusowych i autobusowych), zakup, modernizacja niskoemisyjnego taboru budowa instalacji do dystrybucji nośników energii dla niskoemisyjnego taboru, budowa i rozbudowa węzłów przesiadkowych, innowacyjne	Brak działań	Wsparcie wynikające z planów gospodarki niskoemisyjnej dla poszczególnych typów obszarów miast. W przypadku miast i ich obszarów funkcjonalnych projekty realizowane mogą być w formule ZIT. Przykładowo w ramach tego priorytetu wsparcie mogą otrzymać: 1) oświetlenie miejskie, 2) działania informacyjno-promocyjne dotyczące np. oszczędności energii, 3) kampanie promujące budownictwo zeroemisyjne, 4) inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego.		Kwestia bezsporna
			5) zrównoważona mobilność miejska - budowa, przebudowa uzupełniającej do poziomu krajowego infrastruktury transportu publicznego w celu ograniczania ruchu drogowego w centrach miast np. P&R, zintegrowane centra przesiadkowe, wspólny bilet, Inteligentne Systemy Transportowe, ścieżki rowerowe, itp.	Wsparcie wynikające z planów niskoemisyjnych w zakresie transportu publicznego w stolicach województw Polski Wschodniej i ich obszarach funkcjonalnych	Kwestia bezsporna

<p>transportowe systemy informacji i zarządzania ruchem (tylko jako element tu wskazanych projektów)</p> <p>Wsparcie dla transportu publicznego przeznaczone będzie dla 13 obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich (Warszawa, Kraków, Poznań, Trójmiasto, Konurbacja Śląska, Łódź, Bydgoszcz-Toruń, Gorzów Wielkopolski - Zielona Góra, Szczecin, Wrocław, Opole i ich obszarów funkcjonalnych).</p> <p>W przypadku w/w miast i ich obszarów funkcjonalnych projekty wynikać będą z Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (mających formułę planów gospodarki niskoemisyjnej).</p>					
<p>Priorytet 4.6. (EFRR) promowanie badań, badań naukowych, innowacji i wdrażania technologii niskoemisyjnych</p>	<p>Działania tego typu mogą wynikać ze wskazanych na poziomie krajowym inteligentnych specjalizacji i mogą być realizowane w ramach celu tematycznego 1.</p> <p><u>Do horizontalnego ustalenia, że ten PI dotyczy fazy koncepcyjnej dla innowacji i jest realizowany tylko w ramach CT1.</u></p>				
<p>Priorytet 4.7. (EFRR/FS) promowanie wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji w oparciu o popyt na ciepło użytkowe</p>	<p>Podział w oparciu o moc zainstalowaną</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji, 2) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE 3) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji, 4) budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej, <p>Podział: pow. 1 MW mocy en. elektrycznej</p> <p>W przypadku instalacji, które wykorzystują jako surowiec energetyczny paliwa kopalne – pow. 1 MW mocy energii elektrycznej do 20 MW mocy</p>		<p>Podział w oparciu o moc zainstalowaną</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji , 2) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE, 3) budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku, której jednostki te zostaną 	<p>Brak działań</p>	<p>Kwestia bezsporna</p>

	<p>cieplnej.</p> <p>W przypadku instalacji, które nie wykorzystują jako surowiec paliw kopalnych – brak limitu 20 MW mocy cieplnej.</p> <p>Docelowo na poziomie krajowym wsparcie planowane jest w ramach Funduszu Spójności, zależy to jednak od pozytywnych rozstrzygnięć negocjacji projektu rozporządzenia dot. FS. W przeciwnym przypadku wsparcie na poziomie krajowym będzie udzielane z EFRR.</p>		<p>zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji ,</p> <p>4) budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej</p> <p>Podział do 1 MW mocy en. elektrycznej.</p>		
--	---	--	---	--	--

Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem (FS, EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy (FS)	Poziom regionalny	Demarkacja Uwagi/Komentarze
Priorytet 5.1. (FS/EFRR) wspieranie wyspecjalizowanych inwestycji służących dostosowaniu do zmiany klimatu	<ol style="list-style-type: none"> 1. prowadzenie działań informacyjno- edukacyjnych na temat zmian klimatu i adaptacji do nich 2. wsparcie dla działań adaptacyjnych w różnych sektorach, między innymi programy zarządzania wodami opadowymi, przeciwdziałanie antropogenicznemu uszczelnianiu gruntów 3. zabezpieczanie brzegów morskich przed skutkami zmian klimatu z wykorzystaniem metod przyrodniczych 4. działania dotyczące zabezpieczenia obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich następstwami (np. retencjonowanie wód deszczowych, 5. zapobieganie nadmiernemu spływowi powierzchniowemu, zapobieganie uszczelnianiu gruntu, przeciwdziałanie ruchom masowym) 6. (...)zabezpieczenie lasów przed zagrożeniami związanymi ze zmianami klimatycznymi (budowa i modernizacja dróg przeciwpożarowych, wykonywanie oraz odnawianie pasów przeciwpożarowych 	Brak działań	Kwestia bezsporna Do wyjaśnienia z MŚ dodanie typu projektu nr 6 ale tylko na poziom K.
Priorytet 5.2. (FS/EFRR) promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi	<ol style="list-style-type: none"> 1. rozwój form małej retencji – kompleksowe projekty realizowane przez beneficjentów o zasięgu powyżej 1 województwa 	1) rozwój form małej retencji – kompleksowe projekty realizowane przez beneficjentów na obszarze 1 województwa	Kwestia bezsporna
	<ol style="list-style-type: none"> 2. organizacja systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych (głównie sprzęt do powadzenia akcji ratowniczych (wyposażenie jednostek ratowniczych) i usuwania skutków katastrof (w zależności od beneficjenta - na poziomie krajowym – Państwowa Straż Pożarna) 	2) organizacja systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych (głównie sprzęt do powadzenia akcji ratowniczych (wyposażenie jednostek ratowniczych) i usuwania skutków katastrof (w zależności od beneficjenta - na poziomie regionalnym – Ochotnicza Straż Pożarna)	Kwestia bezsporna
	<ol style="list-style-type: none"> 3. opracowanie/aktualizacja dokumentów wymaganych prawem UE, w tym: planów zarządzania ryzykiem powodziowym, programów ochrony wód morskich, monitoringu obszarów morskich wraz z działaniami naprawczymi, planów gospodarowania wodami, Programu wodno-środowiskowego kraju, 4. wsparcie monitoringu środowiska 5. realizacja kompleksowych inwestycji związanych z oceną ryzyka wystąpienia powodzi i zarządzania tym ryzykiem oraz ochroną przed suszą w dorzeczach Wisły i Odry 6. wykonanie zabezpieczeń obiektów już istniejących (kompleksowe remonty, dostosowanie do obowiązujących standardów, rozbiorki obiektów, których technologiczna żywotność dobiegła końca bądź zagrażają bezpieczeństwu ekologicznemu i społecznemu) 7. projekty retencjonowania i gospodarowanie wodami opadowymi - działania nakierowane na zwiększenie naturalnej retencji dolin rzecznych, zapobieganie suszy i zmniejszenie emisji z przesuszonych torfowisk, rozwój form małej i dużej retencji, prawidłowe utrzymanie cieków 	Brak działań	Kwestia bezsporna Zgłaszane przez województwo małopolskie działania związane z zapobieganiem ruchom masowym (zabezpieczanie osuwisk) – proponujemy potraktować jako OSI do realizacji w MRPO.

	wodnych (m.in. rzek i potoków górskich), renaturyzacja przekształconych cieków i ich obszarów zalewowych, obszarów wodno-blotnych, prowadzenie odpowiedniej gospodarki leśnej		
8.	rozwój systemu zarządzania kryzysowego, w tym ratownictwo chemiczno-ekologiczne		

Cel tematyczny 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów (FS, EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy		Poziom regionalny	Demarkacja Uwagi/Komentarze
	FS	EFRR		
Priorytet 6.1. (FS/EFRR) zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego	1) poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi: - budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji do termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii (spalarnie) - w regionach gdzie zapewniono kompleksowy system gospodarki odpadami (zgodnie z obowiązującą hierarchią postępowania z odpadami - budowa, rozbudowa lub modernizacja instalacji do termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii (spalarnie) wraz z infrastrukturą powiazaną – w regionach gdzie nie zapewniono ww. systemu	Brak działań	1) kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarki odpadami komunalnymi m.in. przez zapobieganie powstawaniu odpadów, promowanie ponownego użycia, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów - w oparciu o WPGO	Kwestia bezsporna
	2) kompleksowa poprawa gospodarowania odpadami innymi niż komunalne oraz niebezpiecznymi.	Brak działań	2) kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarki odpadami innymi niż komunalne przez zapobieganie powstawaniu odpadów, promowanie ponownego użycia, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów 3) kompleksowa poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi, przede wszystkim w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu	
Priorytet 6.2. (FS/EFRR) zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze gospodarki wodnej, tak aby wypełnić zobowiązania wynikające z prawa unijnego	1) kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociagowymi, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi – podział interwencji w oparciu o wielkość aglomeracji w obecnie aktualizowanym KPOŚK (na poziomie krajowym aglomeracje powyżej 10 tys. RLM)	Brak działań	1) kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociagowymi, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi – podział interwencji w oparciu o wielkość aglomeracji w obecnie aktualizowanym KPOŚK (na poziomie regionalnym aglomeracje poniżej 10 tys. RLM).	Kwestia bezsporna
	Brak działań	Brak działań	2) Kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków – na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna).	
	2) projekty polegające na podniesieniu efektywności procesu oczyszczania ścieków przemysłowych oraz racjonalnego wykorzystania wody w procesach produkcji	Brak działań	Brak działań	
	Brak działań	Brak działań	2) budowa i modernizacja linii wodociagowych	

			(systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody) 3) zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe), zakupu i remontu urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody	
Priorytet 6.3. (EFRR) ochrona promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego		1. Ochrona zabytków – minimalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu 20 mln PLN.	1. Ochrona zabytków – maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu 20 mln PLN.	Kwestia bezsporna
		2. Rozwój zasobów kultury (w tym poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury) - minimalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu 20 mln PLN.	2. Rozwój zasobów kultury (w tym poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury) – maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu 20 mln PLN.	
		Brak działań	3. Rozwój szkolnictwa artystycznego.	
Priorytet 6.4. (FS/EFRR) ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby ¹ oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury	Wsparcie projektów na rzecz systemu krajowego, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 i Parków Narodowych 1) podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia Parków Narodowych i obszarów Natura 2000. Opracowywanie planów/ programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo.	Brak działań	Parki krajobrazowe i rezerваты przyrody 1) podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000). Opracowywanie planów/ programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo	Kwestia bezsporna Poziom R, pkt 5: proponuje się usunięcie typu projektu do czasu przesądzenia czy tego typu projekty będą mogły być realizowane – do ustalenia z MŚ i regionami.
	Brak działań	Brak działań	2) projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki	
			3) projekty dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze wraz z promocją np. stawy widokowe, tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne w tym obszary nadmorskie i przybrzeżne dla ich zagospodarowania na cele turystyczne	
			4) budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych)	
	2) rozwój zielonej infrastruktury ograniczającej presję na gatunki i siedliska przyrodnicze (m.in. przejścia dla zwierząt, przeplawki, korytarze ekologiczne,	Brak działań	5) zwalczanie gatunków inwazyjnych	

¹ W oryginalnym stanowisku służb Komisji jest mowa o ochronie gleby (ang. soil protection) - MŚ proponuje usunąć słowo „rekultywacja” z nazwy priorytetu.

	infrastruktura ograniczająca odprowadzanie zanieczyszczeń stanowiących istotne zagrożenie dla zasobów przyrodniczych)			
	3) działania w zakresie ochrony bioróżnorodności, w tym zapewnienie funkcjonowania, ochrony i promocji sieci obszarów Natura 2000, udrażnianie korytarzy ekologicznych, zwiększenie powierzchni obszarów chronionych, renaturyzacja niekorzystnie przekształconych ekosystemów, ochrona gatunków o zagrożonych pulach genowych	Brak działań		
	4) rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (w Parkach Narodowych)	Brak działań	6) rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych) oraz prowadzenie, komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich, kampanii informacyjno-edukacyjnych	
	Brak działań	Brak działań	7) projekty dotyczące sporządzenia inwentaryzacji przyrodniczej gmin	
Priorytet 6.5. (FS/EFRR) działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego, w tym rekultywacja terenów poprzemysłowych ² i redukcja zanieczyszczenia powietrza	Wsparcie dużych przedsiębiorstw 1) wsparcie inwestycji dotyczących poprawy jakości powietrza dla dużych przedsiębiorstw, w tym instalacje i urządzenia (np. filtry) do redukcji zanieczyszczeń powietrza (pyłowe, gazowe), systemy monitoringu powietrza	Brak działań	Wsparcie MŚP 1) wsparcie inwestycji dotyczących poprawy jakości powietrza dla sektora MŚP, w tym instalacje i urządzenia (np. filtry) do redukcji zanieczyszczeń powietrza (pyłowe, gazowe), systemy monitoringu powietrza	Kwestia bezsporna
	Brak działań	Brak działań	2) inwestycje dotyczące hałasu (monitoringu hałasu)	
	2) rekultywacja lub remediacja ³ terenów zdegradowanych mająca na celu zmianę dotychczasowych funkcji przez nie pełnionych na cele środowiskowe, umożliwiającą powtórne wykorzystanie terenu	Brak działań	3) rekultywacja lub remediacja terenów zdegradowanych mająca na celu zmianę dotychczasowych funkcji przez nie pełnionych na cele inne niż środowiskowe, umożliwiającą powtórne wykorzystanie terenu	
	Brak działań	Brak działań	4) systemy pomiaru zanieczyszczeń w miastach oraz systemy informowania mieszkańców o poziomach zanieczyszczeń	

² W oryginalnym stanowisku służb Komisji jest mowa o rekultywacji terenów **zdegradowanych** (ang. regeneration of brownfield sites), a w tym zawierają się działania w celu usunięcia zasklepienia gleby (ang. soil de-sealing measures) i rekultywacja terenów zanieczyszczonych (ang. rehabilitation of contaminated sites) - MŚ proponuje zamienić słowo „poprzemysłowych” na „zdegradowanych”.

³ rozumie się przez to poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości, kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się substancji powodujących ryzyko, tak, aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu

<p>Priorytet 6.6. (EFRR) promowanie technologii innowacyjnych w celu poprawy ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami w sektorze gospodarowania odpadami, gospodarki wodnej i ochrony gleby w celu redukcji zanieczyszczenia powietrza</p>	<p>Działania tego typu mogą wynikać ze wskazanych na poziomie krajowym inteligentnych specjalizacji i mogą być realizowane w ramach celu tematycznego 1.</p> <p>1) technologie bezodpadowe oraz niskoodpadowe technologie produkcji, technologie wykorzystujące surowe wtórne zamiast surowców pierwotnych, energetyczne zagospodarowanie odpadów i osadów ściekowych w ramach źródeł własnych przedsiębiorstw.</p> <p>2) technologie ograniczające zużycie jednostkowe surowców pierwotnych w tym zużycie wody w procesach produkcyjnych i systemy zamkniętych obiegu wody.</p>	<p>Kwestia bezsporna</p>
<p>Priorytet 6.7. (EFRR) wspieranie przemian przemysłowych w kierunku gospodarki zasobooszczędnej i promowanie ekologicznego wzrostu gospodarczego</p>	<p>Działania tego typu mogą wynikać ze wskazanych na poziomie krajowym inteligentnych specjalizacji i mogą być realizowane w ramach celu tematycznego 1.</p> <p>Podobne typy projektów jak w PI 6.6.</p>	<p>Kwestia bezsporna</p>

Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych (FS, EFRR)

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy		Poziom regionalny	(Polska Wschodnia)	Demarkacja Uwagi/Komentarze
	FS	EFRR			
<p>Priorytet 7.1. (FS) wspieranie rozwoju multimodalnego Jednolitego Europejskiego Obszaru Transportowego (Single European Transport Area–SEA) poprzez inwestycje w sieci TEN-T</p>	<p>1) budowa, przebudowa dróg znajdujących się w sieci TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu na tych drogach (BRD, ITS) 2) budowa, modernizacja i rehabilitacja sieci kolejowej (podniesienie parametrów do standardów sieci TEN-T) i infrastruktury dworcowej w TEN-T, zakup, modernizacja taboru dla połączeń międzynarodowych i międzyregionalnych 3) inwestycje na rzecz</p>		<p>Brak działań</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Kwestia bezsporna</p>

	zwiększenia przepustowości przestrzeni powietrznej i bezpieczeństwa ruchu lotniczego				
Priorytet 7.2. (EFRR) zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T		1) budowa, przebudowa dróg krajowych (w tym ekspresowych) stanowiących połączenie do sieci TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (BRD, ITS) 2) drogi wyprowadzające ruch z miast na prawach powiatu w ciągu dróg krajowych (w tym obwodnice)	1) budowa, przebudowa dróg wojewódzkich, na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z siecią TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (BRD, ITS) 2) pozostałe drogi, zgodnie z kontraktem terytorialnym (w tym drogi powiatowe i gminne na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z siecią TEN-T oraz obwodnice)	Wspierane będą projekty z zakresu budowy bądź przebudowy szczególnie istotnych odcinków dróg w obrębie miast wojewódzkich Polski Wschodniej, tj. Białegostoku, Lublina, Kielc, Rzeszowa i Olsztyna, i ich obszarów funkcjonalnych.	Kwestia bezsporna
Priorytet 7.3. (FS/EFRR) rozwoj przyjaznych dla środowiska i niskoemisyjnych systemów transportu, włączając transport śródlądowy, morski, porty i połączenia multimodalne	1) budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury oraz wdrażanie rozwiązań i technik zarządzania i monitorowania ruchu: - głównych śródlądowych dróg wodnych (w tym portów śródlądowych); - portów morskich w TEN-T i polskiego obszaru morskiego; - centrów logistycznych i terminali przeładunkowych znajdujących się w sieci TEN-T	Brak działań	1) budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury oraz wdrażanie rozwiązań i technik zarządzania i monitorowania ruchu: śródlądowych dróg wodnych (w tym portów śródlądowych); portów morskich; centrów logistycznych i terminali przeładunkowych nie należących do sieci TEN-T	Brak działań	Kwestia bezsporna.
Priorytet 7.4. (FS/EFRR) rozwoj i rehabilitacja kompleksowego, nowoczesnego i interoperacyjnego systemu transportu kolejowego	1) budowa, modernizacja, rehabilitacja sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej poza siecią TEN-T, której zarządcą jest PKP PLK SA oraz zakup i modernizacja taboru kolejowego dla połączeń międzynarodowych i międzywojewódzkich 2) budowa, przebudowa, modernizacja infrastruktury, zakup, modernizacja taboru dla publicznego transportu kolejowego na obszarach funkcjonalnych miast (kolej aglomeracyjna, metro)	Brak działań	1) budowa, modernizacja, rehabilitacja sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej poza siecią TEN-T o znaczeniu regionalnym, której zarządcą jest samorząd lub PKP PLK SA oraz zakup i modernizacja taboru kolejowego dla połączeń wojewódzkich	Brak działań	Kwestia bezsporna Ustalono, możliwość negocjacji w Kontrakcie Terytorialnym linii kolejowych PLK istotnych z pkt widzenia regionów.

Priorytet 7.5 Rozwój inteligentnych systemów dystrybuowania, magazynowania i przesyłu gazu i energii elektrycznej	Wsparcie tylko na poziomie krajowym- Kwestia bezsporna	Kwestia bezsporna
---	--	-------------------

Cel tematyczny 8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników (EFS, EFRR)

Interwencja na szczeblu krajowym powinna skupiać się na wspieraniu przygotowania i przeprowadzenia reform w obszarze zatrudnienia, np. poprawie efektywności usług świadczonych na rzecz klientów instytucji rynku pracy czy modernizacji systemu zarządzania informacjami wykorzystywanymi w usługach rynku pracy.

Większość działań na poziomie regionalnym - wsparcie powinno być kierowane do poszczególnych osób (w tym mieszkańców obszarów wiejskich i rolników w zakresie innym niż działalność rolnicza) w celu poprawy ich sytuacji na rynku pracy, np. poprawa dostępu do zatrudnienia, w tym podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych, podejmowanie lokalnych inicjatyw, wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, wspieranie zdolności przystosowania się przedsiębiorstw i pracowników do zmian.

Wyjątki od ww. logiki podziału interwencji pomiędzy szczebel krajowy i regionalny przedstawiono w tabeli.

Wiodącym funduszem dla celu tematycznego 8. jest EFS. EFRR pełni rolę pomocniczą - powinien być wykorzystywany wyłącznie w sytuacji, gdy inwestycje sfinansowane z jego udziałem służą bezpośrednio realizacji celów społecznych wynikających z interwencji EFS.

Zapisy tabeli w zakresie EFRR co do zasady wskazują na logikę programowania interwencji a tym samym nie wyznaczają katalogu działań, chyba że w konkretnym priorytecie inwestycyjnym wskazano inaczej.

Działania EFS wskazane w tabeli nie stanowią zamkniętej listy typów operacji obowiązkowych na danym poziomie interwencji - mają one charakter przykładowy, co oznacza, że mogą być modyfikowane, rozszerzane oraz dopasowywane w zależności od potrzeb danego regionu lub obszaru tematycznego, o ile wpisują się w opisaną powyżej logikę podziału interwencji. Ponadto, nie odnoszą się do projektów innowacyjnych i ponadnarodowych EFS zaplanowanych do realizacji w ramach wydzielonej osi priorytetowej PO krajowego. Szczegółowy zakres interwencji, w tym katalog działań podejmowanych w ramach poszczególnych celów tematycznych, będzie ustalany indywidualnie w odniesieniu do każdego programu operacyjnego.

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	EFRR/EFMR
Priorytet 8.1. (EFRR) rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz wsparcie inwestycyjne dla samozatrudnienia, mikroprzedsiębiorstw oraz rozwoju firm	Priorytet inwestycyjny nie będzie realizowany w sposób bezpośredni. Działania w tym zakresie mogą być wdrażane w ramach priorytetu inwestycyjnego 8.7. (samozatrudnienie) oraz celu tematycznego 3 (IOB). Brak działań w tym PI.		EFRR/EFMR do ustalenia zakresu komplementarności EFMR wstępna demarkacja
Priorytet 8.2. (EFRR) wspieranie rozwoju przyjaznego dla zatrudnienia poprzez rozwój potencjałów endogenicznych jako elementu strategii terytorialnej dla obszarów ze specyficznymi potrzebami, łącznie z przekształceniem upadających regionów przemysłowych oraz działaniami na rzecz zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów naturalnych i kulturowych	Brak działań	Wsparcie wyłącznie na poziomie regionalnym wynikające ze strategii dla terytoriów ze specyficznymi potrzebami. Wsparcie środkami EFRR uwarunkowane prozatrudnieniowym charakterem i istnieniem jasnej wizji i strategii co do powiązania działań EFRR z zasadniczym wsparciem, które będzie udzielane w ramach EFS (EFRR jako uzupełnienie EFS). KE rekomenduje zaprojektowanie/ udzielanie wsparcia w sposób skoncentrowany na najważniejszych, dobrze zdiagnozowanych potrzebach. Brak możliwości zaprojektowania szerokiego spektrum wsparcia / wsparcia nie uzasadnionego wcześniejszą solidną analizą. Elementem pomocnym do wyznaczenia zakresu interwencji powinien być SMART Specialisation oraz diagnoza w wymiarze terytorialnym.	
Priorytet 8.3. (EFRR) inicjatywy w zakresie rozwoju lokalnego oraz pomoc dla struktur świadczących usługi lokalne w	Tego typu działania mogą być realizowane w ramach innych priorytetów inwestycyjnych, np. 8.2. Co do zasady zakres wsparcia określony w tym PI dotyczy wspierania CLLD, które pozostają domeną wsparcia EFS. Brak działań w tym PI.		

tworzeniu nowych miejsc pracy, o ile takie działania są poza zakresem rozporządzenia dot. EFS			
Priorytet 8.5. (EFS) zapewnianie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	Brak działań	Wsparcie usług skierowanych do osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować: 1) pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy 2) działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy 3) pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego 4) wspieranie mobilności zawodowej 5) działania EURES związane z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców	Dywersyfikacja działalności osób do tej pory związanych z sektorem rybackim przewidziana do wsparcia w ramach EFMR
Priorytet 8.6. (EFS) trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych bez pracy, zwłaszcza tych którzy nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET)	Brak działań	Wsparcie usług skierowanych do osób młodych bez pracy w celu zwiększenia ich szans na znalezienie zatrudnienia. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować: 1) pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy 2) działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób młodych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy 3) pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego przez osoby wchodzące na rynek pracy 4) wspieranie mobilności zawodowej osób młodych	
Priorytet 8.7. (EFS) samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy	Brak działań	Wsparcie usług adresowanych do indywidualnych osób ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować: 1) preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej 2) bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy 3) dotacje na spłatę odsetek 4) grany zwrotne (repayable grants) 5) wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług	Dywersyfikacja działalności osób do tej pory związanych z sektorem rybackim przewidziana do wsparcia w ramach EFMR
Priorytet 8.8. (EFS) równouprawnienie płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym m.in. poprzez następujące <u>przykładowe</u> działania: 1) działania systemowe na rzecz równości kobiet i mężczyzn i godzenia życia zawodowego i prywatnego 2) ograniczanie segregacji pod kątem płci i zwalczanie stereotypów związanych z płcią na rynku pracy i w obszarze podnoszenia kwalifikacji	Wsparcie usług ukierunkowanych na zapewnienie równych szans płci oraz godzenia życia zawodowego i prywatnego. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować: 1) wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia, seniorami i osobami niepełnosprawnymi oraz poprawa dostępu do usług opiekuńczych w wymiarze jakościowym i ilościowym 2) wdrożenie elastycznych form zatrudnienia (work sharing, telepraca, elastyczne godziny pracy, wypożyczanie pracowników) 3) wspieranie aktywizacji osób powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich/wychowawczych oraz po okresie opieki nad osobami zależnymi	
Priorytet 8.9. (EFS) adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania: 1) budowa systemu wczesnego ostrzegania i szybkiego reagowania na zmiany gospodarcze 2) podnoszenie świadomości pracowników i kadr zarządzających modernizowanych firm w zakresie możliwości i potrzeby realizacji projektów wspierających procesy	Wsparcie usług adresowanych do przedsiębiorstw z sektora MSP i ich pracowników. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować: a. wspieranie rozwoju kwalifikacji pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw, b. dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw	

	zmian	<p>c. wdrażanie zarządzania strategicznego i nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem.</p> <p>Wsparcie usług adresowanych do przedsiębiorstw z sektora MSP przechodzących procesy restrukturyzacyjne i modernizacyjne oraz ich pracowników ukierunkowane na dostosowanie się do zmian gospodarczych.</p> <p><u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. wsparcie na rzecz zapobiegania sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw, które odczuwają negatywne skutki zmiany gospodarczej b. zapewnianie przedsiębiorcy, który znalazł się w sytuacji kryzysowej wsparcia doradczego w zakresie opracowania i wrażenia planu rozwoju działalności / planu restrukturyzacji <p>C. wsparcie outplacementowe</p>	
Priorytet 8.10. (EFS) aktywne i zdrowe starzenie się	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) projekty pilotażowe i testujące w zakresie programów profilaktycznych - zawierające m.in. komponent badawczy, edukacyjny oraz wspierający współpracę pomiędzy wysokospecjalistycznym ośrodkiem a lekarzami podstawowej opieki zdrowotnej oraz szpitalami ogólnymi, w celu przeciwdziałania zjawisku fragmentacji opieki nad pacjentem 2) ogólnokrajowe programy w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia 3) szkolenia oraz doradztwo w zakresie dostosowania szpitali/oddziałów do odpowiedniego standardu hospitalizacji osób starszych oraz pilotażowa realizacja projektów wspierających zakup niezbędnego wyposażenia 	<p>Wsparcie usług świadczonych indywidualnym osobom ukierunkowanych na wydłużenie wieku aktywności zawodowej. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) programy przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia 2) realizacja populacyjnych programów profilaktycznych w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy; 3) opracowanie i wdrożenie projektów profilaktycznych dot. chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu; 4) opracowanie i wdrożenie programów rehabilitacji leczniczej ułatwiających powroty do pracy oraz umożliwiających wydłużenie aktywności zawodowej; 5) opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy. 6) programy zdrowotne dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych, w zakresie wykraczającym poza finansowanie w ramach systemu powszechnych świadczeń zdrowotnych 	
Priorytet 8.11. (EFS) modernizacja i wzmocnienie roli instytucji działających na rynku pracy, w tym działania mające na celu zwiększenie transnarodowej mobilności pracowników	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) wdrażanie rozwiązań systemowych zwiększających efektywność usług świadczonych na rzecz klientów instytucji rynku pracy (m.in. modernizacja struktur organizacyjnych, podnoszenie kwalifikacji kadr instytucji rynku pracy, zastosowanie nowoczesnych technologii komunikacyjnych i informacyjnych) 2) modernizacja systemu zarządzania informacjami wykorzystywanymi w usługach rynku pracy 3) wsparcie sieci EURES niezwiązanych z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców 	Brak działań	
Priorytet 8.4 (EFRR) inwestowanie w rozwój infrastruktury dla publicznych służb zatrudnienia	Wsparcie wyłącznie na poziomie krajowym w ramach finansowania krzyżowego	Brak działań	

Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem (EFS, EFRR)

Na poziomie krajowym interwencja będzie się koncentrować na wspieraniu przygotowania i przeprowadzenia reform w obszarze włączenia społecznego. Na tym poziomie realizowane będą również działania na rzecz wysokospecjalistycznej opieki zdrowotnej (jednostki chorobowe mające największy wpływ na aktywność zawodową) oraz związane z ratownictwem medycznym.

Na poziomie regionalnym wsparcie powinno obejmować zapewne usług indywidualnym osobom mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Z tego poziomu realizowane będą również interwencje związane z ochroną zdrowia i infrastrukturą społeczną wyrównujące nierówności w dostępie do usług na poziomie regionalnym i lokalnym. Wspierana będzie rewitalizacja w oparciu o LPR łącząca tzw. działania miękkie z inwestycjami infrastrukturalnymi.

Wyjątki od ww. logiki podziału interwencji pomiędzy szczebel krajowy i regionalny przedstawiono w tabeli.

Wiodącym funduszem dla celu tematycznego 9. jest EFS. EFRR pełni rolę pomocniczą - powinien być wykorzystywany włącznie w sytuacji, gdy inwestycje sfinansowane z jego udziałem służą bezpośrednio realizacji celów społecznych wynikających z interwencji EFS.

Zapisy tabeli w zakresie EFRR co do zasady wskazują na logikę programowania interwencji a tym samym nie wyznaczają katalogu działań chyba że w konkretnym priorytecie inwestycyjnym wskazano inaczej.

Działania EFS wskazane w tabeli nie stanowią zamkniętej listy obowiązkowych na danym poziomie interwencji - mają one charakter przykładowy, co oznacza, że mogą być modyfikowane, rozszerzane oraz dopasowywane w zależności od potrzeb danego regionu lub obszaru tematycznego, o ile wpisują się w opisaną powyżej logikę podziału interwencji. Ponadto, nie odnoszą się do projektów innowacyjnych i ponadnarodowych EFS zaplanowanych do realizacji w ramach wydzielonej osi priorytetowej PO krajowego. Szczegółowy zakres interwencji, w tym katalog działań podejmowanych w ramach poszczególnych celów tematycznych, będzie ustalany indywidualnie w odniesieniu do każdego programu operacyjnego.

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	EFROW/EFMR
Priorytet 9.1. (EFRR) inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych	<p>Infrastruktura ochrony zdrowia</p> <p>1) inwestycje w infrastrukturę Państwowego Ratownictwa Medycznego (Szpitalne Oddziały Ratunkowe, Lotnicze Pogotowie Ratunkowe) i jednostek współpracujących z systemem ratownictwa medycznego (Centra Urazowe);</p> <p>2) wzmocnienie infrastruktury szpitali ponadregionalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednostki udzielające świadczeń na rzecz osób dorosłych w zakresie chorób układu krążenia, nowotworowych, układu kostno-stawowo-mięśniowego, układu oddechowego, chorób psychicznych, - jednostki udzielające świadczeń w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii oraz inne jednostki zajmujące się leczeniem dzieci <p>Linia demarkacyjna w ramach pkt 2. oparta jest o organ założycielski (na poziomie krajowym - minister, centralny organ administracji rządowej, publiczna uczelnia medyczna lub publiczna uczelnia prowadząca działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych).</p> <p>Kwestia logiki i podziału interwencji w obszarze zdrowia jest nadal otwarta w związku z prowadzonym nieformalnym dialogiem z KE. Zakres wsparcia tego obszaru, w tym linia demarkacyjna, będą podlegały dalszym pracom.</p>	Brak działań	Do ustalenia zakresu komplementarności
	Brak działań	Infrastruktura ochrony zdrowia – wyłącznie inwestycje:	- związane z realizacją celów odnoszących się do walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym,

		<p>- odnoszące się do zidentyfikowanych na poziomie krajowym obszarów deficytowych (choroby układu krążenia, choroby układu ruchu, choroby onkologiczne),</p> <p>- odzwierciedlające specyficzne zdiagnozowane potrzeby regionalne.</p> <p>Linia demarkacyjna oparta jest o organ założycielski (na poziomie regionalnym – jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem Państwowego Ratownictwa Medycznego)</p> <p>Kwestia logiki i podziału interwencji w obszarze zdrowia jest nadal otwarta w związku z prowadzonym nieformalnym dialogiem z KE. Zakres wsparcia tego obszaru, w tym linia demarkacyjna, będą podlegać dalszym pracom.</p>	
		<p>Infrastruktura usług społecznych – inwestycje bezpośrednio wykorzystywane przez osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i powiązane z procesem aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług.</p> <p>Inwestycje przyczyniające się do rozwoju regionalnego i lokalnego poprzez eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia - w odniesieniu do zidentyfikowanych obszarów i deficytów lokalnych -w ramach operacji kompleksowych w powiązaniu ze wsparciem EFS.</p> <p>Wsparcie na rzecz rozwoju mieszkalnictwa wspomagane, chronione i socjalnego (w powiązaniu z procesem aktywizacji zawodowej i do momentu osiągnięcia samodzielności ekonomicznej) w ramach kompleksowych projektów w powiązaniu ze wsparciem EFS na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (jako wsparcie dla procesu deinstytucjonalizacji usług) – z zastrzeżeniem konieczności zapewnienia trwałości infrastruktury oraz co do zasady w oparciu o istniejącą infrastrukturę (co do zasady brak zgody na budowę nowych obiektów).</p>	
<p>Priorytet 9.2. (EFRR) wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Wsparcie wyłącznie na operacje dotyczące kompleksowej rewitalizacji wspieranej z dwóch funduszy – wybierane w oparciu o Lokalne Plany Rewitalizacji (działania inwestycyjne z EFRR podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych - działania inwestycyjne powinny służyć realizacji CT 9 (obowiązkowo), a dodatkowo mogą być powiązane ze wsparciem w ramach CT 8 i CT 10.. Projekty z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane jako zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru.</p> <p>Ograniczenia dotyczące realizacji wybranych typów interwencji:</p> <p>1) uzbrojenie terenów pod inwestycje i tworzenie/rozbudowa terenów inwestycyjnych, inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej: dopuszczalne jedynie w wyjatkowych sytuacjach (uzasadnionych spójnością realizowanej operacji - brakiem możliwości osiągnięcia założonych rezultatów bez realizacji danego elementu; konieczność wykazania spójności inwestycji z realizacją celów CT9 oraz oddziaływaniem całości operacji). Co do zasady wsparcie w powyższym zakresie powinno być realizowane w odpowiednich CT 1 -7.</p> <p>2) rewitalizacja tkanki mieszkaniowej - jedynie w wąskim zakresie (części wspólne wielorodzinnych budynków mieszkalnych).</p>	

		Co do zasady brak zgody na budowę nowych obiektów.	
Priorytet 9.3. (EFRR) wspieranie przedsiębiorstw społecznych	Brak działań	Dotacje inwestycyjne dla funkcjonujących PES w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS (priorytet inwestycyjny 9.8).	
Priorytet 9.4. (EFS) aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania: 1) wypracowanie rozwiązań systemowych i przygotowanie zmian systemowych w obszarze pomocy i integracji społecznej, służących aktywizacji społeczno-zawodowej osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz społeczności marginalizowanych 2) podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy i integracji społecznej w zakresie aktywnej integracji i ekonomii społecznej	Działania skierowane do indywidualnych osób mające na celu ich aktywizację społeczno-zawodową. <u>Przykładowy</u> zakres działań może obejmować: 1) programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej.	
Priorytet 9.5. (EFS) integracja społeczności marginalizowanych takich jak Romowie	Brak działań. Działania z zakresu tego priorytetu inwestycyjnego będą częścią działań realizowanych w ramach 9.4.	Działania skierowane do indywidualnych osób mające na celu ich aktywizację społeczno-zawodową. <u>Przykładowy</u> zakres działań może obejmować: 1) programy na rzecz integracji społeczności marginalizowanych obejmujące kompleksowe działania z zakresu edukacji, zdrowia, zatrudnienia, pomocy społecznej prowadzące do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności marginalizowanych.	
Priorytet 9.6. (EFS) zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania: 1) wypracowanie i wdrażanie rozwiązań systemowych 2) monitoring i badania dotyczące równości, dostępności i uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym poszczególnych grup osób szczególnie narażonych na wykluczenie 3) działania promocyjne i edukacyjne na rzecz równości i dostępności (w ramach tego priorytetu inwestycyjnego na poziomie krajowym nie jest planowane wsparcie dla osób; działanie adresowane dla osób z tego zakresu będą realizowane na poziomie regionalnym w ramach innych priorytetów inwestycyjnych)	Priorytet inwestycyjny na poziomie regionalnym nie będzie bezpośrednio realizowany z uwagi na potrzeby koncentracji tematycznej. Wsparcie działań antidyskryminacyjnych na poziomie regionalnym będzie się odbywało poprzez interwencję w innych priorytetach inwestycyjnych.	
Priorytet 9.7. (EFS) ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania: 1) wypracowanie rozwiązań systemowych mających na celu zwiększenie jakości usług społecznych (usług pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, opiekuńczych i zdrowotnych) i ich dostępność dla osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym opracowanie standardów i metod dystrybucji tych usług	Działania skierowane do indywidualnych osób lub podmiotów/jednostek mające na celu zwiększenie dostępności i jakości usług. <u>Przykładowy</u> zakres działań może obejmować: 1) świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych (pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, opiekuńczych i zdrowotnych) w celu zwiększenia ich dostępności. 2) Działania na rzecz zwiększenia jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.	
Priorytet 9.8. (EFS) wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania: 1) wypracowanie rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej mających na celu stworzenie przyjaznego środowiska do rozwoju ekonomii społecznej 2) koordynacja działań podejmowanych przez regiony na rzecz ekonomii społecznej, w tym w szczególności koordynacja działań w zakresie wdrażania rozwiązań systemowych w obszarze ekonomii społecznej 3) zwiększenie dostępu do kapitału zwrotnego dla podmiotów ekonomii społecznej (dostęp do pożyczek i poręczeń)	Wsparcie usług na rzecz podmiotów ekonomii społecznej. <u>Przykładowe</u> działania mogą obejmować: 1) świadczenie usług doradczych na rzecz podmiotów ekonomii społecznej 2) tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej 3) wsparcie dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym za pośrednictwem podmiotów ekonomii społecznej, w tym o charakterze integracyjnych (np. CIS)	

Priorytet 9.9. (EFS) lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność	Brak działań	Działania w zakresie tworzenia CLLD.	
--	--------------	--------------------------------------	--

Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie (EFS, EFRR)

Z poziomu krajowego interwencja skupiać się będzie na wspieraniu przygotowania i przeprowadzenia reform w obszarze szeroko pojętej edukacji. W ramach EFS tylko na tym poziomie realizowane będą działania na rzecz szkolnictwa wyższego.

Na poziomie regionalnym wsparcie powinno być kierowane do indywidualnych osób uczestniczących w procesie kształcenia przez całe życie. Na tym poziomie wspierana będzie infrastruktura edukacyjna i szkoleniowa – wsparcie szkół zawodowych wynikające z inteligentnych specjalizacji danego regionu; infrastruktura związana z prowadzeniem kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych; infrastruktura przedszkolna.

Wyjątki od ww. logiki podziału interwencji pomiędzy szczebel krajowy i regionalny przedstawiono w tabeli.

Wiodącym funduszem dla celu tematycznego 10. jest EFS. EFRR pełni rolę pomocniczą - powinien być wykorzystywany wyłącznie w sytuacji, gdy inwestycje sfinansowane z jego udziałem służą bezpośrednio realizacji celów społecznych wynikających z interwencji EFS.

Zapisy tabeli w zakresie EFRR co do zasady wskazują na logikę programowania interwencji a tym samym nie wyznaczają katalogu działań chyba że w konkretnym priorytecie inwestycyjnym wskazano inaczej.

Działania EFS wskazane w tabeli nie stanowią zamkniętej listy obowiązkowych na danym poziomie interwencji - mają one charakter przykładowy, co oznacza, że mogą być modyfikowane, rozszerzane oraz dopasowywane w zależności od potrzeb danego regionu lub obszaru tematycznego, o ile wpisują się w opisaną powyżej logikę podziału interwencji. Ponadto, nie odnoszą się do projektów innowacyjnych i ponadnarodowych EFS zaplanowanych do realizacji w ramach wydzielonej osi priorytetowej PO krajowego. Szczegółowy zakres interwencji, w tym katalog działań podejmowanych w ramach poszczególnych celów tematycznych, będzie ustalany indywidualnie w odniesieniu do każdego programu operacyjnego.

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	EFROW/EFMR
Priorytet 10.1. (EFS) ograniczenie przedwczesnego kończenia nauki szkolnej oraz zapewnienie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego	Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące przykładowo następujące działania: 1) tworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania m. in poprzez rozwijanie metod aktywnego i praktycznego uczenia się na wszystkich etapach edukacyjnych oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii w nauczaniu: kontynuacja wdrażania rozwiązań w obszarze e-edukacji w zakresie opracowania materiałów metodycznych i dydaktycznych z wykorzystaniem ICT, modernizacja treści i metod kształcenia, doskonalenie podstaw programowych, 2) wzmocnienie jakości pracy przedszkoli, szkół i placówek, w tym ich oceny, kontroli i monitoringu (rozwój narzędzi monitoringu i ewaluacji, wsparcie działań instytucji nadzoru pedagogicznego, modernizacja systemu egzaminów zewnętrznych, wzmocnienie zdolności systemu edukacji do wykorzystywania wyników i wniosków z badań edukacyjnych, nadzoru pedagogicznego oraz wyników egzaminów zewnętrznych) 3) wzmocnienie wybranych mechanizmów i procesów zarządzania w oświacie 4) podwyższanie kwalifikacji i umiejętności kadr systemu oświaty, w tym kadry zarządzającej oświatą (kuratorów oświaty, organów prowadzących, a także nauczycieli w zakresie kluczowych umiejętności z punktu widzenia priorytetów krajowej polityki oświatowej); 5) wzmocnienie systemu wspierania szkół i placówek ukierunkowanego na ich rozwój, 6) przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu w edukacji – działania systemowe	Wsparcie skierowane do placówek przedszkolnych i szkół. Przykładowy zakres działań może obejmować: 1) wsparcie nauczycieli prowadzących kształcenie ogólne, specjalne i zawodowe w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia szkoły 2) przeciwdziałanie rozwarstwieniu społecznemu w edukacji, w tym wsparcie placówek z terenów defaworyzowanych 3) upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej 4) wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów, w tym poprzez działania służące indywidualizacji podejścia do ucznia 5) poprawa jakości edukacji w szkołach prowadzących kształcenie ogólne 6) doposażenie bazy dydaktycznej i naukowej szkół i placówek oświatowych 7) rozwój wysokiej jakości szkolnictwa zawodowego ⁴ 8) kontynuacja wdrażania założeń rządowego programu „Cyfrowa szkoła” w obszarach e-nauczyciel i e-szkoła,	Do ustalenia zakresu komplementarności. EFMR nie będzie realizować celu 10

⁴ Kwestia wsparcia szkolnictwa zawodowego w priorytecie 10.1 lub 10.3 do dalszych uzgodnień z KE.

<p>Priorytet 10.2. (EFS) poprawa jakości, skuteczności i dostępności szkolnictwa wyższego oraz kształcenia na poziomie równoważnym w celu zwiększenia udziału i poziomu osiągnięć</p>	<p>Wsparcie szkolnictwa wyższego. <u>Przykładowy</u> zakres interwencji może obejmować następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) poprawa jakości programów kształcenia w zakresie ich lepszego dostosowania do potrzeb społeczno-gospodarczych (ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju umiejętności praktycznych i kompetencji miękkich, współorganizowaniem i realizacją programów kształcenia we współpracy z pracodawcami) 2) zamawianie kształcenia: <ul style="list-style-type: none"> - przez ministra ds. szkolnictwa wyższego/ministra ds. zdrowia w obszarach kluczowych dla gospodarki i rozwoju kraju - na wniosek pracodawców lub organizacji pracodawców przy aktywnym ich współuczestnictwie w realizacji kształcenia zamawianego 3) wspieranie wysokiej jakości staży dla studentów i doktorantów 4) zwiększanie efektywności i jakości usług świadczonych przez instytucje wspierające studentów w zakresie ich wejścia i aktywnego uczestnictwa w rynku pracy 5) wsparcie mobilności i otwartości międzynarodowej środowisk akademickich (np. programy międzynarodowych studiów doktoranckich, przyjazdy <i>visiting professors</i> z zagranicy i prowadzenie zajęć przez wykładowców z zagranicy, prowadzenie studiów w j. angielskim, wspieranie możliwości studiowania w Polsce przez cudzoziemców) 6) wspieranie uzyskiwania zagranicznych akredytacji przez polskie uczelnie i programy kształcenia 7) zagraniczne i krajowe staże dydaktyczne i szkolenia dla nauczycieli akademickich i doktorantów 8) rozwój potencjału dydaktycznego uczelni 9) wdrażanie modeli zarządzania jakością przez uczelnie 10) wsparcie kształcenia przeddyplomowego na kierunku lekarskim i lekarsko-dentystycznym 11) podniesienie atrakcyjności kształcenia na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo 	<p>Brak działań</p>	
<p>Priorytet 10.3. (EFS) poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenia i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami</p>	<p>Wsparcie poprawy ram funkcjonowania polityki w obszarze objętym priorytetem inwestycyjnym, obejmujące <u>przykładowo</u> następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rozwój krajowego systemu kwalifikacji - aktualizacja krajowego rejestru kwalifikacji 2) dostosowanie kształcenia i szkolenia do wymagań gospodarki i rynku pracy poprzez rozwijanie współpracy przedstawicieli pracodawców z instytucjami edukacyjnymi 3) wsparcie instytucji dostarczających usługi edukacyjne dla osób dorosłych w zakresie podnoszenia jakości, trwałości ich oferty oraz powiązań z gospodarką 4) stworzenie i rozwój systemu zapewniania jakości usług rozwojowych, w tym wypracowanie mechanizmów umożliwiających ocenę jakości usług świadczonych przez instytucje szkoleniowe, edukacyjne 5) wsparcie kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr systemu ochrony zdrowia 	<p>Wsparcie skierowane do indywidualnych osób mające na celu zdobycie nowych, zmianę lub podniesienie ich kwalifikacji i umiejętności. <u>Przykładowy</u> zakres działań może obejmować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wsparcie dla osób dorosłych, w zakresie kształcenia formalnego i pozaformalnego. 	
<p>Priorytet 10.4. (EFRR) inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Wsparcie inwestycyjne z EFRR możliwe wyłącznie w powiązaniu z działaniami realizowanymi z EFS w ramach priorytetu inwestycyjnego 10.1. i 10.3 (oraz 10. 2 w zakresie szkolnictwa zawodowego) i jako element uzupełniający interwencję EFS prowadzący do osiągnięcia celów wynikających z CT10. Konieczny warunek realizacji: posiadanie jasnej wizji i kompleksowych planów wykorzystania powstałej infrastruktury i jej powiązania z działaniami EFS (konieczność uwzględnienia kwestii demograficznych, analizy ekonomicznej inwestycji po zakończeniu projektu; ponadto w przypadku szkolnictwa zawodowego konieczność uwzględnienia wymiaru dopasowania do potrzeb</p>	

		<p>rynku pracy i Smart specialisation)).</p> <p>1) infrastruktura szkolnictwa zawodowego (poza szkolnictwem wyższym) - zgodnie z krajowymi priorytetami polityki szkolnictwa zawodowego, w oparciu o zdiagnozowane potrzeby regionalnych rynków pracy i Smart specialisation</p> <p>2) komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie według jasno określonych potrzeb (w przypadku uczenia się przez całe życie, jeżeli jest to możliwe, poprzez przystosowanie istniejących placówek)</p> <p>3) wskazane na etapie przygotowania programu inwestycje w infrastrukturę państwowych wyższych szkół zawodowych pod warunkiem uzyskania przez samorząd województwa każdorazowej pozytywnej opinii MNiSzW (opinia powinna uwzględniać m. in. priorytety krajowej polityki szkolnictwa wyższego, kwestie demograficzne, możliwości utrzymania infrastruktury po zakończeniu finansowania funduszy strukturalnych oraz komplementarność z działaniami EFS podejmowanymi w ramach PO WER.). Wsparcie takie powinno zostać zaprojektowane w odniesieniu do kierunków/działań wynikających z Inteligentnych Specjalizacji i/lub Strategii Rozwoju Regionalnego (w ramach realizacji programów rozwojowych szkół) dla danego regionu oraz w odpowiedzi na zidentyfikowane deficyty w ww. zakresie poparte stosownymi analizami.</p> <p>4) infrastruktura przedszkolna – wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, dla wyrównania dostępu do ww. usług (w tym uwzględniając komplementarność wsparcia EFS, przy czym budowa nowych obiektów jedynie przy udokumentowanym braku możliwości wykorzystania/adaptacji istniejących budynków)</p>	
--	--	---	--

Cel tematyczny 11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej

Cel realizowany wyłącznie z poziomu krajowego.

Priorytet inwestycyjny	Poziom krajowy	Poziom regionalny	EFRROW/EFMR
<p>Priorytet 11.1. (EFS) inwestycje w zdolności instytucjonalne i w skuteczność administracji publicznych oraz usług publicznych w celu przeprowadzenia reform, z uwzględnieniem lepszego stanowienia prawa i dobrych rządów</p>	<p>Priorytet w całości realizowany w programie krajowym z uwzględnieniem wsparcia dla administracji samorządowej. Przykładowy zakres działań: 1) poprawa procesu stanowienia prawa oraz jakości regulacji (w tym poprawa jakości dialogu społecznego i obywatelskiego na etapie tworzenia polityk i przygotowania regulacji); 2) usunięcie barier dla przedsiębiorczości poprzez wprowadzenie zmian instytucjonalnych i prawnych w zakresie kluczowych dla funkcjonowania gospodarki obszarach (sprawiedliwość, przedsiębiorczość, prawo własności intelektualnej, planowanie przestrzenne, itp.), skrócenia czasu trwania postępowań administracyjnych; zmniejszenia ograniczeń w świadczeniu usług w ramach wolnych zawodów oraz uproszczenia procedur prawnych związanych z egzekwowaniem umów i wymogów dotyczących pozwoleń na budowę. 3) Poprawa skuteczności oraz ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności dla przedsiębiorstw 4) wprowadzenie standardów i mechanizmów wykonywania zadań publicznych na poziomie krajowym; wprowadzenie systemu monitorowania jakości dostarczanych usług publicznych oraz efektywnego zarządzania usługami publicznymi; interwencje ukierunkowane na zwiększenie udziału podmiotów niepublicznych w wykonywaniu zadań administracji 5) Poprawa zarządzania strategicznego i finansowego państwem i samorządem (uporządkowanie systemu planowania i zarządzania przestrzennego, z uwzględnieniem potrzeb rozwoju gospodarki; przygotowanie i wdrożenie kompleksowego systemu monitorowania procesów rozwojowych w kraju i regionach wprowadzenie systemu oceny efektywności wydatków publicznych powiązanie wydatków z efektami 6) zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności systemu opieki zdrowotnej poprzez wdrożenie działań projakościowych</p>	<p>Brak działań</p>	<p>Do ustalenia zakresu komplementarności</p>
<p>Priorytet 11.4. (EFS) budowanie potencjału podmiotów kształtujących politykę w zakresie zatrudnienia i edukacji oraz politykę społeczną i wspieranie paktów sektorowych i terytorialnych na rzecz realizacji reform na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym</p>	<p>Priorytet w całości realizowany w programie krajowym</p>	<p>Brak działań</p>	